UDKAST

2. planperiode

Natura 2000-handleplan 2016-21

Tisvilde Hegn og Melby Overdrev

Natura 2000-område nr. 135

Habitatområde H119

Titel: Natura 2000-handleplan 2016–2021, Tisvilde Hegn og Melby Overdrev,
Natura 2000-område nr. 135, Habitatområde H119

Udgiver: Gribskov Kommune og Halsnæs Kommune

År: 2017

Forsidefoto: Klithedelandskab, Hegning ved Silkebjerg, Tibirke Bakker.
Fotograf: Nina Kjær Pedersen

Må citeres med kildeangivelse.

Gribskov
Kommune

Halsnæs
Kommune

Indholdsfortegnelse

Resumé....4
Baggrund....5
Redegørelse for gennemførsel af seneste handleplan....6
Behov for indsatser....8
Indsatser fordelt på aktør....10
Prioritering af den forventede indsats....11
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner....13

Resumé

Handleplanen for Habitatområde H119 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder: hvid klit (2120), grå/grøn klit (2130), klithede (2140), klitlavning (2190), skovklit (2180), søbred med småurter (3130), bøg på mor (9110) og stilkege-krat (9190) samt stor kærguldsmed og stor vandsalamander. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

De væsentligste naturforvaltningsmæssige opgaver i området knytter sig til fortsat sikring af drift på de sammenhængende, lysåbne naturarealer, til pleje i øvrigt af de lysåbne naturtyper således, at de ikke gror til, samt til at forhindre en fortsat spredning af invasive arter.

Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på arten stor kærguldsmed, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang. Arten findes i Tisvilde Hegn.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem NaturErhvervstyrelsen.

Naturpleje af klithede i Tibirke Bakker. Får er gode til at holde græs nede på heden. Alligevel skal lyngen nogle gange forynges ved brænd eller afskrælning, for at fremme spiring af nye lyngplanter.
Fotograf Nina Kjær Pedersen

Baggrund

Naturstyrelsen (nu Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, SVANA) har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på SVANAs hjemmeside www.svana.dk/natur/natura-2000.

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Gribskov Kommune og Helsingør Kommune på grundlag af Natura 2000-plan for Natura 2000-område nr. 132, Habitatområde H116 Rusland.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af SVANA og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og SVANA er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-områder, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Naturstyrelsen Nordsjælland ønsker selv at udarbejde drifts- og plejeplaner for egne arealer. Resuméer af disse planer kan ses i bilag 1.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 1531 af 8. december 2015 med senere ændringer), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsten mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevareministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6-års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lov nr. 425 af 18. maj 2016). For samtlige statslige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering. Handleplanerne har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer. Da handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, er det kommunens vurdering, at der ikke er behov for en fornyet miljøvurdering.

Redegørelse for gennemførsel af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende perioden arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1. Følgende projekter er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:

	Indsats	**Privatejet**
Gribskov Kommune	Dialog om fortsat græsning med får, geder og heste og dialog om optimalt græsningstryk, samt vedligeholdelse af hegninger	ca. 11 Ha
	2 nye hegninger af lysåben natur	ca. 4, 5 ha og ca. 1, 5 ha
	Rydning for at fremme lysåben natur	ca. 0,5 ha
	Årlig leslåning for at fremme naturtilstanden af lysåben natur	ca. 0,5 ha
	Information og dialog om sikring af skovnatur i skov uden fredskovspligt	ca. 8 ha

Indsatser for lysåben natur er sket i samarbejde med ejer.

Tabel 2. Følgende projekter er finansieret gennem Landdistriktprogrammet og er faciliteret af kommunerne:

Gribskov Kommune	**Indsats**	**Kommunalt ejet**	**Privatejet**
	Pleje af græs- og naturarealer		ca. 4,35 ha[1]

1. Kommunen har i dialog med dyreholder vurderet, at der er grundlag for nedsat græsningstryk i området for at skåne den sårbare lysåbne natur, hvis der ønskes tilskud i området og har givet udtalelse om dette til NaturErhvervstyrelsen.

Der er søgt tilskud til græsning i andre hegninger i Tibirke Bakker (ca. 3 ha), men ikke på arealer med kortlagt lysåben natur.

Artsrigt overdrev ved Udsigten, Tibirke Bakker. Arealet afgræsses i dag af islandske heste og har tidligere været opdyrket. Fotograf: Nina Kjær Pedersen

Tabel 3. Life-projekter

Der er ikke iværksat Life-projekter inden for Natura 2000-området.

Yderligere indsatser

Ud over de ovennævnte indsatser har Gribskov Kommune søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

- Der er sendt information om beskyttelsen af skovnatur til alle grundejere samt Foreningen af Grundejere i Tibirke Bakker og der har været dialog om muligheder for tynding af skovnatur.

- Kommunen har haft dialog med ejere i Tibirke Bakker, om muligheder for græsning og udvidelse af hegninger, samt etablering af nye hegninger på arealer med kortlagte lysåbne naturtyper og skovnatur. Men også på arealer med lysåben natur udenfor kortlagte arealer, blandt andet for at sammenbinde hegninger og give mulighed for spredning af arter over større områder, samt variere græsningstrykket.

- Kommunen har haft dialog med ejere og dyreholder om græsningstryk, græsningsperiode og valg af dyr til græsning, for at fremme både klithede og grå/grøn klit.

- Kommunen har haft dialog med flere ejere i Tibirke Bakker om rydning af Gyvel.

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for N135 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev beskriver de konkrete mål for indsatsen.
Kommunen vurderer, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor igangsatte indsatser fra handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Tabel 4. Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne*

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov:			
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats	
Lysåbne naturtyper*	Rydning af uønsket opvækst		op til 0,5 ha		op til 0,5 ha
	Forbedring af hydrologi				
	Græsning eller høslæt	ca. 17,5 ha	op til 5,5 ha		op til ca. 23 ha[1]
	Afskrælning eller afbrænding for at forynge lyng og grå/grøn klit		op til ca. 1 ha		
Skovnaturtyper uden fredskovspligt*	Skovnaturtypebevarende drift og pleje	Dialog om sikring af skovnatur i skov uden fredskovspligt	Dialog om græsningsskov		op til 0,5 ha[2]
	Urørt skov				
	Forbedring af hydrologi				
Skovnaturtyper med fredskovspligt**	Skovnaturtypebevarende drift og pleje				
	Urørt skov				
	Forbedring af hydrologi				
Sammenbinding af naturtyper	Grå/grøn klit og klithede og skovnatur		Sammenbinde/udvide eksisterende hegninger		Sammenbinde/udvide eksisterende hegninger
Ny habitatnatur					

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

** Indsatsen videreføres fra sidste planperiode da de vedtagne skovhandleplaner gælder i 12 år, dvs. perioden 2010-2021.

1. Et areal med lysåben natur på ca. 4 ha er udgået af kortlægningen siden sidste basisanalyse, mens to andre arealer nu er kortlagt som lysåben natur.

2. I Miljøgis er angivet ca. 0,5 ha skovnatur. Skovnaturtypen 'Skovklit' fremgår ikke af kortet på MiljøGis. Arealet af skovnatur var 8 ha i 1. planperiode. Der har kun været udført en basiskortlægning af skovnatur, da planer for skovnatur sker hvert 12. år. Kortlægningen af de 8 ha, som er registreret i 1. planperiode ses på Danmarks Arealinformation under 'Devano-kortlægning'. SVANA vil foretage en ny basiskortlægning af skovnatur i 2017, som vil vise, hvilke skovarealer der er beskyttet af EF-habitatdirektivet.

Tabel 5. Behov for forvaltningstiltag for arter udover indsatser for naturtyper*

Stor Kærguldsmed og Stor Vandsalamander findes i Tisvilde Hegn.

Naturstyrelsen Nordsjælland gennemfører indsatser for arter på udpegningsgrundlaget i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

Indsatser fordelt på aktør

Tabel 6. Fordeling af opgaver mellem handleplanmyndighed og offentlige lodsejere

Det vurderes, at der ikke er behov for en nærmere fordeling af indsatserne mellem Gribskov Kommune, Halsnæs Kommune og Naturstyrelsen Nordsjælland for de enkelte retningslinjer i Natura 2000-planens indsatsprogram. Derfor udgår tabel 6.

Hedelandskab med enebærkrat, klithede og grå/grøn klit, Johannes V. Jensens Bakke, Tibirke Bakker. Fotograf: Nina Kjær Pedersen

Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2016-2021 har nationalt fokus på:

- Sikring af naturpleje
- færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2009-2015
- sammenhæng i naturen
- levesteder for ynglefugle og bekæmpelse af invasive arter.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 4). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

Gribskov Kommune

- Gribskov Kommune vil prioritere sikring af de lysåbne naturtyper grå/grøn klit og klithede og enebærklit ved målrettet naturpleje
- Undersøge muligheder for rydning af problemarter, særligt gyvel og bjerg-rørhvene
- Særlig pleje af arealer med artsrig grå/grøn klit med edderkopurt ved leslåning og rydning af opvækst
- Undersøge muligheder for sammenkædning af naturarealer med lysåben natur ved udvidelse af hegninger med græsning, herunder eventuelt udvidelse af hegninger i arealer med skovnatur.
- Undersøge muligheder for pleje af klithede og eventuelt grå/grøn klit med mosaikafbrænding eller afskrælning
- Undersøge muligheder for pleje ved leslåning på flere sydvendte skråninger med lysåben natur
- Undersøge effekter af græsning i dag og i dialog med ejere vurdere om græsningstryk og og græsningsperiode kan optimeres for at opnå størst mulig artsrigdom af naturtyperne, eksempelvis ved at sikre at flere successionsstadier af de lysåbne naturtyper er til stede i mosaik i Tibirke Bakker.

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Gribskov Kommunes hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 7. I den forbindelse tager kommunen en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 7 viser Gribskov Kommunes plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 7. Forventet plan for interessentinddragelse

Projektnavn	Initiativ	Tidsplan	Kommune
Drøfte handleplanen i Det Grønne Dialogforum	Kommunen afholder møder 4 gange årligt.	Hele planperioden	Gribskov
Dialog med relevante lodsejere/Foreningen af Grundejere i Tibirke Bakker	Dialog om: • hegning og rydning for sikring af lysåben natur • sikring af skovnatur • græsningstryk og plejemetoder (afbrænding, græsning, afskrælning)	Hele planperioden	Gribskov
Landdistriksmidler	Efter behov kontaktes relevante lodsejere/Foreningen af Grundejere i Tibirke Bakker om mulighed for at søge landdistriksmidler.	Hele planperioden	Gribskov
Samarbejde med fagspecialister	Efter behov etableres sparringsgruppe med fagspecialister, eks. om pleje af klithede og grå/grøn klit og gerne i dialog med ejere/Foreningen af Grundejere i Tibirke Bakker	Hele planperioden	Gribskov
Natura 2000 - ture	Offentlige ture i Natura 2000-områder - formidling og dialog. Eventuelt inviteres/efterlyses lokale borgere der ligger inde med naturfaglig viden.	Hele planperioden	Gribskov

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler. Derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunerne vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Kommunerne modtager bilag 1 fra Naturstyrelsen Nordsjælland primo 2017.
Bilaget indsættes inden endelig vedtagelse af Natura 2000-handleplanerne.